

Umbre în vie

Umbre în vie

Conspirația menită să distrugă
cel mai rafinat vin din lume

Traducere din engleză de
Irina Cristescu

MAXIMILLIAN POTTER

 Narator

The original title of this book is:
Shadows in the Vineyard – The true Story of the Plot to Poison the World’s Greatest Wine, by Maximillian Potter.

Copyright © 2014 by Maximillian Potter
This edition is published by arrangements with Great Central Publishing,
New York, USA. All rights reserved.

© Publica, 2015, pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, exceptând cazul unor scurte citate sau recenzii, fără acordul scris din partea editorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POTTER, MAXIMILLIAN

Umbre în vie : conspirația menită să distrugă cel mai rafinat

vin din lume : adevărata poveste / Maximillian Potter ;

trad.: Irina Cristescu. - București : Publica, 2015

ISBN 978-606-722-049-0

I. Cristescu, Irina (trad.)

663.2

NARATOR este o marcă înregistrată a editurii PUBLICA

EDITORI: Cătălin Muraru, Silviu Dragomir

DIRECTOR EXECUTIV: Bogdan Ungureanu

DESIGN: Alexe Popescu

REDACTOR: Roxana Măciucă

CORECTURĂ: Lorina Chițan

DTP: Răzvan Nasea

Pentru Lori și ai noștri *enfants*, True și Jack

CE FEL DE OM TREBUIE SĂ FIE CHELARUL UNEI MĂNĂSTIRI

1) *Chelarul unei mănăstiri trebuie ales din rândurile comunității. El trebuie să fie chibzuit, matur, să nu aibă patima băuturii sau a mâncării, să nu fie plin de sine, turbulent, obraznic, pierde-vară sau risipitor,*

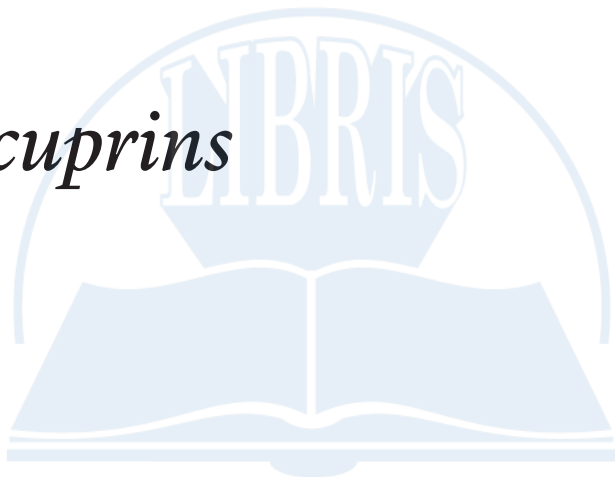
2) *ci un om cu frica lui Dumnezeu, care să fie ca un tată pentru întreaga comunitate.*

3) *El trebuie să se îngrijească de toate treburile.*

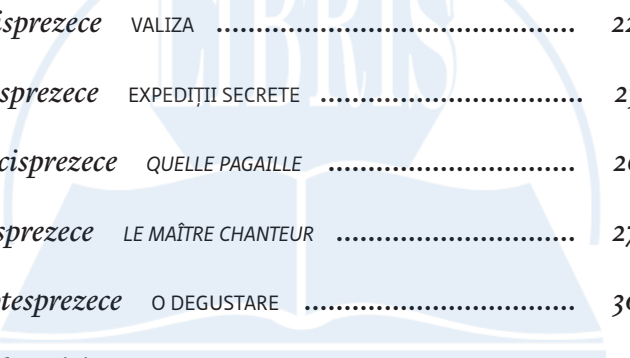
10) *El trebuie să prețuiască bunurile mănăstirii ca pe sfintele vase din Sfântul Altar.*

[Capitolul 31 din Regulamentul călugărilor benedictini, așa cum este el înscris în limba engleză în interiorul mănăstirii Notre Dame de Cîteaux din regiunea Burgundia]

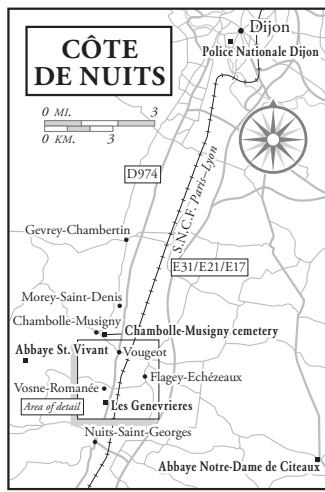
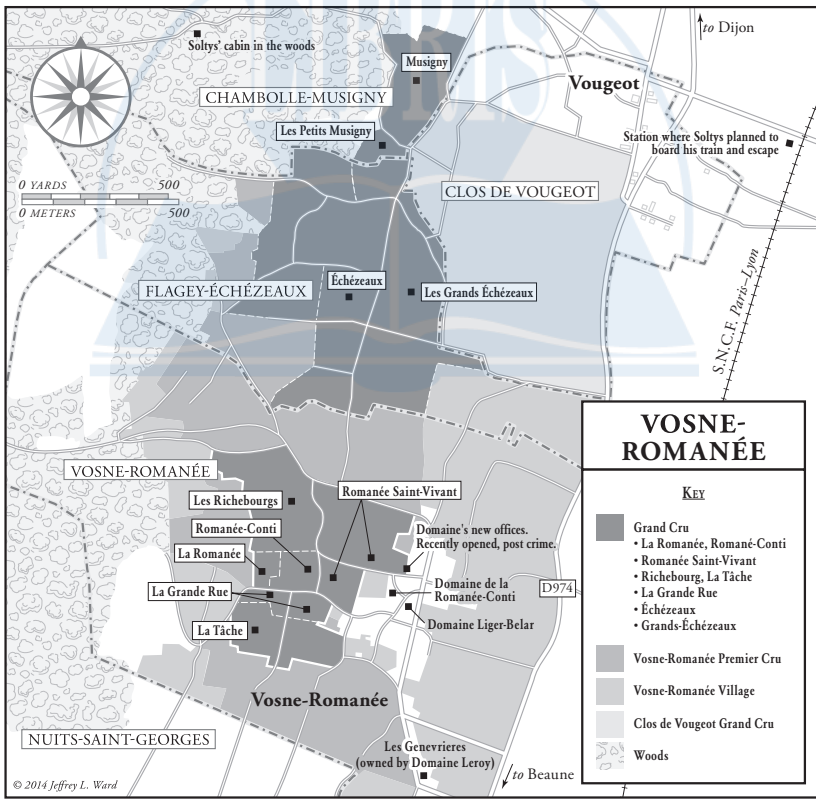
cuprins

<i>unu</i>	GRAND MONSIEUR	11
<i>doi</i>	DE NEÎNCHIPUIT	35
<i>trei</i>	CONTI	49
<i>patru</i>	SPERANȚA LUI EDMOND	65
<i>cinci</i>	O GLUMĂ PROASTĂ	87
<i>șase</i>	O AMENINȚARE SERIOASĂ	111
<i>șapte</i>	DISTRUGĂTORUL VIILOR	125
<i>opt</i>	RENAȘTEREA	137
<i>nouă</i>	ÎNTREBĂRI LOGICE	153
<i>zece</i>	ALMADEN	165
<i>unsprezece</i>	INDICII	195
<i>doisprezece</i>	PIERDERI	213

<i>treisprezece</i>	VALIZA	229
<i>paisprezece</i>	EXPEDIȚII SECRETE	237
<i>cincisprezece</i>	QUELLE PAGAILLE	263
<i>șaisprezece</i>	LE MAÎTRE CHANTEUR	277
<i>șaptesprezece</i>	O DEGUSTARE	301
<i>mulțumiri</i>	321

unu

GRAND MONSIEUR

Soarele de deasupra plantației de viță-de-vie, aparent interminabilă, de un verde bogat, din regiunea Burgundiei, strălucea molcom, anunțând sfârșitul verii. Puținii nori de pe cer luaseră forme fantastice, erau grași și luminoși, ca niște stropi uriași de vopsea alb-argintie care nu se uscașeră încă pe pânza cerului vast al Domnului. Baldachinele luxuriante de frunze, întinse cât vedeai cu ochii, fluturau în briză imperceptibil, de parcă adierea vântului nici nu se simțea. Vrăbiuțe puse pe gâlceavă alergau amețite de colo-colo, de parcă și-ar fi petrecut ultima noapte bând dintr-un butoi de alcool descoperit, aflat într-una dintre *les cuveries** din apropiere. Dealurile coborau în văi cu pantă lină, făcând viile să pară talazuri pe un ocean neliniștit.

Temperatura din acea dimineață de septembrie a anului 2010, din regiunea Côte d'Or – adică din inima Burgundiei, pentru mulți colecționari serioși de vin, singura zonă a acestei regiuni de care erau interesați –, era pe cale de a deveni înăbușitoare. Umiditatea era și ea ridicată, plutea apăsătoare în aer ca un val de aburi venit dinspre coastă. În curând, muncitorii aveau să se reverse dinspre sate spre plantațiile de viță-de-vie pentru a se

* În original, în limba franceză, „cramă” (n.t.).

Narator

11

Umbre în vie

îngriji de ele. Aveau să apară și tractoarele ca niște păianjeni, *les enjambeurs*^{*}, cu roțile lor înalte, menite să le faciliteze trecerea prin rândurile de viță meticolos tăiate, gonind din calea lor turiștii călare pe biciclete de pe panglicile înguste de drum de țară care delimitau viile. Dar, pentru moment, împrejurimile erau încă tăcute; cât puteai vedea cu ochii, singura persoană din vie era *Grand Monsieur*^{**}.

Îmbrăcat în diferite nuanțe de kaki – chiar și pălăria lui de soare din pânză cu boruri largi era de această culoare – Aubert de Villaine, în vârstă de șaptezeci și unu de ani, se plimba pe parcela numită Romanée-Saint-Vivant.

Înalt și subțire, pășea printre frunze la fel cum o făcuse timp de peste patru decenii: cu pași mari și impulsivi, cu brațele puțin depărtate de corp, în timp ce palmele sale atingeau cârceii de viță, în trecut.

Din când în când se oprea, își scotea batista din buzunar, își ștergea transpirația de pe frunte și privea în jurul său.

Monsieur de Villaine știa că în fața lui avea să se întâmple totul sau nimic, iar menirea lui era să afle ce însemna totul și ce putea fi nimicul, deslușind astfel tainele naturii.

În momente precum acesta, așa cum stătea el înconjurat de splendoarea sublimă a viilor de dinaintea recoltei, Grand Monsieur se gândea uneori la marii maeștri francezi – Pissarro, Renoir, Monet. Bănuia că acestora le-ar fi plăcut Burgundia și i-ar fi înțeles munca.

„Omul nu trebuie să aibă decât un singur stăpân, și anume natura“, spusese Pissarro. La rândul său, Renoir

* În original, în limba franceză, „un enjambeur“ este un termen care desemnează un anumit tip de tractor folosit în agricultură, cu trei sau patru roți, care poate lucra simultan două rânduri de vie (n.r.).

** În limba franceză, titulatură acordată unui proprietar de pământuri, moșier, de către angajați pentru a sublinia raportul dintre dintre cele două părți (n.r.).

explicase că „poți să vii cu ce teorii poftești despre natură, dar ea ți le va spulbera îndată“. Iar Monet – ei bine, Monet; este oare de mirare că el a fost cel care a descris cel mai bine situația? „Un peisaj există în starea lui pură doar pentru că felul în care arată se schimbă de la o clipă la alta. Dar își menține existența datorită mediului, datorită aerului și luminii care se schimbă constant.“

Deși Monsieur de Villaine ar fi insistat că era nedemn de o asemenea comparație, el avea multe în comun cu Monet. Atunci când Monet a pus mâna pentru prima oară pe pensulă, el a văzut și a pictat lumea naturală pe bucăți. A pictat pe pânză apa într-o parte și cerul, într-alta; apoi câmpurile într-un loc, florile și copacii în alt loc. Fiecare element era de sine stătător, fiindând aproape independent de celelalte, de parcă oricare dintre elemente ar fi putut fi transpus cu ușurință într-o altă scenă, într-un alt tablou.

Cu toate acestea, odată cu înaintarea în vârstă, opera lui Monet a devenit mai puțin tehnică și mai mult organică, spirituală. El a început să înțeleagă puterea naturii. Ca și cum într-o zi, aflându-se singur pe malul bălții acoperite de nuferi, Monsieur Monet a descoperit o fisură în țesătura universului, l-a deschis ca pe o cortină, a pășit înlăuntrul său, apoi s-a întors cu fața spre lume și a privit-o dintr-o altă dimensiune – dintr-o perspectivă care îi permitea să recunoască legăturile dintre tot și toate, să vadă lumina și aerul, freamătele și fluxul de energie din jurul tuturor obiectelor naturale.

De abia atunci a reușit Monet să transforme invizibilul în vizibil. Liniile de demarcație pe care și le închipuise odinioară că definesc și separă areale din natură s-au dizolvat, iar diferitele obiecte din jur s-au lichefiat într-un întreg indisolubil ca să umple pânza și să o transforme într-o oază în care ceilalți să vadă, chiar și pentru câteva clipe, întruchiparea divinității.

Ceea ce încercase să facă și Grand Monsieur, doar că folosise struguri în loc de culori. El își dedicase viața găsi-rii unei metode superioare celei tehnice pentru a folosi în procesul vinificării energia invizibilă a naturii.

Studiind opera de artă ce îl înconjura, Grand Monsieur s-a rugat să i se arate un semn. El s-a rugat, chiar dacă nu mai era într-atât de convins că rugăciunea mai avea aceeași putere ca altădată.

Din cauza oribilelor evenimente recente, precum și a perspectivei de a obține o recoltă mai puțin bună, Grand Monsieur începuse chiar să se îndoiască de existența lui Dumnezeu.

Însă nu aveai cum să descoperi aceste frământări pe chipul său. Sau poate că ai fi putut, dacă te-ai fi numărat printre puținii care îl cunoșteau suficient de bine și l-ai fi surprins într-un astfel de moment – cu fața lui arsă de soare, plină de dezamăgire și cu ochii căprui lipsiți de speranță –, atunci când nu își dădea seama că e privit, când credea că este singur și poate fi el însuși.

Trecuse însă multă vreme de când Monsieur de Villaine nu mai știa ce înseamnă să ai o clipă doar pentru tine.

Nici nu știa cine era de fapt. Cu excepția amestecului de elemente pe care le reprezenta: viile, familiile, Domeniul, Burgundia, Franța – moștenirea istorică a nenumăraților oameni sfinți și a unui singur principe laic. O moștenire care se supunea mereu cursului piețelor ce ignora mai mereu felul în care trebuia apreciată o sticlă de vin de Burgundia, curs ce era dirijat, în schimb, de capriciile unor cumpărători obsedați de zgomotul făcut de ciocănelele de la licitații și de statutul conferit de niște sticle-trofeu.

Foarte multă vreme, Monsieur de Villaine nu voise deloc să aibă de-a face cu toate acestea. Reușise să reziste.

Am putea spune chiar că reușise cu succes să se ferească de viile burgunde. Dar trecând printr-o perioadă întunecată din viață, la finalul căreia credea că îl va aștepta cu siguranță moartea, călărind sub bolta înstelată a Vestului american și îndurând în mod repetat durerea celor nenăscuți; ei bine, toate acestea au menirea de a schimba dorința unui om.

De-a lungul timpului, așa cum se întâmplă și cu cele mai bune soiuri de Pinot Noir*, a căror compoziție se modifică pe parcursul anilor, Monsieur de Villaine se schimbase. Se maturizase, îmbătrânise. Ajunsesese să accepte și să aprecieze ceea ce fusese dintotdeauna destinul său – să poarte de grijă viilor sale, căci erau copiii săi, și să producă cel mai magnific și cel mai puțin apreciat vin din întreaga lume.

Angajații săi îi spuneau Grand Monsieur, iar acest titlu reflecta respectul ce i-l purtau. O recunoaștere a gentileții și a bunătății sale. Monsieur de Villaine avea o atitudine rezervată, dar oamenii lui știau că totul nu era decât o fațadă, felul în care el își proteja Domeniul, dar și propria-i inimă, frântă în mai multe rânduri și lipită la loc, după cum se părea, cu petale de trandafir.

Cu ani în urmă, când unul dintre angajații Domeniului, tulburat din pricina unei iubiri pierdute, a fost găsit spânzurat de o grindă a cramei, Grand Monsieur a fost cel care le-a purtat de grijă tuturor colegilor lui. Muncitorii s-au strâns în cramă și și-au aplecat frunțile, el fiind acela care i-a condus în rugăciune, amintindu-le cât de misterioase erau căile Domnului. El le-a mai spus și că totul făcea parte din planul dumnezeiesc, rugându-i să-și păstreze credința.

* Soi nobil de viță-de-vie, cu struguri de culoare roșie; se folosește în procesul de fabricare a vinului cu același nume (n.r.).

Când un potop s-a pogorât din cer și a plouat zile în șir, împiedicându-i pe oameni să-și facă treaba – lucru care se întâmpla adesea în miezul verii, mai înainte de *vendange** – tot Grand Monsieur a fost cel care le-a domolit temerile. Chiar dacă în asemenea momente el ar fi fost cel care ar fi trebuit să se îngrijească cel mai mult de faptul că rămâneau în urmă cu producția sau că ar fi putut chiar să își piardă recolta, el a rămas calm, asigurându-și echipa că cerul avea să se limpezească, iar ei aveau să își termine treaba. Apoi, ceva mai târziu, tot el a fost cel care și-a anunțat oamenii că partenerii lui, Domnul Dumnezeu și Mama Natură, își dăduseră acordul ca ei să își reînceapă activitatea. „Aveți credință“, obișnuia să le spună. „Trebuie doar să credeți.“

Cu toate că Grand Monsieur avea podgoria cea mai aleasă dintre toate celelalte podgodii burgunde, o adevărată comoară națională – „o catedrală“ a viticulturii, după cum spusese, la un moment dat, un oficial francez de la Paris –, iar viile sale îl făcuseră unul dintre cei mai bogați oameni din Franța, Monsieur de Villaine era, în aceeași măsură, și demn, și umil. Recunoștința îi emana din toți porii și considera că nimic nu este bătut în cuie. Își amintea prea bine de vremurile în care vinurile Domeniului nu fuseseră deloc profitabile și nu uitase vreodată că aceste vremuri se puteau întoarce oricând.

Era adesea printre primii care ajungeau dimineața pe Domeniu, într-un Renault break argintiu, și se număra printre ultimii care plecau după lăsarea serii. Și pe el îl durea la fel de tare spatele ca pe angajații săi; și mâinile lui erau la fel de pline de bătăături ca ale lor. Grand Monsieur era genul de moșier care odată, când soția sa, Pamela, l-a rugat să vină la Paris ca să o însoțească la o

* În original în limba franceză, „culesul viilor“ (n.t.).

petrecere dată de o starletă americană, el a preferat să rămână până în ultima clipă la „fermă“, așa cum numea el cea mai mare podgorie din lume, ajungând la eveniment târziu, din spusele unui membru al familiei, purtând echipamentul său tipic de lucru, de culoare kaki.

În timpul lungilor zile de *vendange*, Grand Monsieur a avut grijă ca acei culegători care lucrau pe plantațiile sale să fie mai bine plătiți decât cei de pe alte domenii; în plus, a angajat un bucătar renumit pe plan local să le gătească. În loc să se pitească într-un birou cu aer condiționat, a ales să rămână în *cuverie** ori în vie, pentru a participa la activitățile de culegere și sortare, adesea întrebându-și angajații de sănătate și ce le mai făceau familiile. Oamenii știau că Grand Monsieur îi lua la întrebări pentru că îi păsa de ei. În ceea ce îl privea, toți cei care lucrau pe Domeniu făceau parte din familia lui, iar aceștia, la rândul lor, își dădeau seama că erau parte din ceva foarte special.

Într-o bună zi, în timp ce culegătorii lui Grand Monsieur adunau strugurii de pe o parcelă numită Richebourg, unul dintre muncitorii lui s-a apropiat de mine. Era îndesat, zdravăn, cu un nas care arăta de parcă fusese într-o încăierare, strâmb și turtit. Purta pantaloni scurți, un maiou alb, cizme utilitare și un fes care îi acoperea doar mijlocul capului. O țigară îi atârna din colțul gurii. Mi s-a părut că i-ar fi stat mai bine ca hamal în port, ridicând saci grei de cafea sau mănunchi de banane, decât să se ocupe cu munca migăloasă, delicată, de recoltare a strugurilor.

Purta pe umeri un coș, fiind desemnat să transporte fructele culese din vie la un camion aflat în apropiere.

* În original, în limba franceză, termen care denumește sala de fabricație a vinului unde se află recipientele în care se depozitează strugurii ce urmează a fi transformați în vin, „lescuves“ (n.r.).

„Coșul! Să vină coșul!“, îl chemau culegătorii când li se umpleau gălețile. Zile în șir, cât era la lucru, îl văzusem trăgând cu ochiul la femeile care se aplecau cu cleștișorii în mână pentru a rețeza ciorchinii de Pinot Noir. O singură dată mă surprinsese în timp ce îl observam și mi s-a părut că acestui Monsieur Pannier* nu-i prea plăcea să fie urmărit. Când l-am văzut apropiindu-se, m-am gândit că avea să-mi spună tocmai acest lucru.

— Pot să vă zic ceva?, mi s-a adresat în engleză.

Participasem deja la două recolte pe Domeniu, destulă vreme pentru ca toată lumea să știe că nu prea vorbeam franceză. Fața lui era la câțiva centimetri de a mea. Îi puteam simți transpirația și nicotina din respirație.

— *Bien sûr*, i-am răspuns. Bineînțeles. Încercam să mă folosesc întotdeauna de puținele cuvinte știute în această limbă.

Și-a aruncat țigara pe asfaltul alăturat, în timp ce eu îmi făceam curaj, zicându-mi că nu avea să mă ia la bătaie de față cu toată lumea.

— Șeful mare, a zis el, arătând în direcția lui Monsieur de Villaine.

Șeful mare nu avea cum să ne audă, fiind cățarat în camion, singur, alegând ciorchinii de struguri culeși care fuseseră aranjați cu grijă din coșurile mari de răchită în lădițele de plastic ce aveau să fie transportate la *couverie*.

— *Oui?*, i-am răspuns.

— *Son coeur est dans la terre*.

Domnul Pannier vedea cum încercam să-i talmăcesc spusele. A îngenuncheat în fața mea – sau mai degrabă a făcut o genuflexiune. Și-a lipit palma dreaptă de piept, deasupra inimii, apoi s-a uitat în sus la mine, să se asigure că îi urmărisem gestul.

* Domnul Coș (n.t.).

— *Son coeur*, a spus el.
— Inima lui?
— *Oui, son coeur*. Și-a luat mâna de pe piept și a lipit-o de pământ. *Est dans la terre*.
— Se află pe acest pământ?
— *Oui*. S-a ridicat și s-a uitat în ochii mei până ce a putut constata mulțumit că înțelesesem.
M-a bătut ușurel pe umăr, repetând:
— *Monsieur de Villaine, le Grand Monsieur, son coeur est dans la terre*.

Apoi, Monsieur Pannier a zâmbit în direcția șefului cel mare, întorcându-se la vie ca să continue să admire peisajul și să își aștepte următoarea încărcătură de struguri.

Într-o dimineață liniștită de la mijlocul lunii septembrie 2010, Grand Monsieur se plimba prin via din Romanée-Saint-Vivant, scrutând cerul și încercând să își dea seama care era cel mai bun moment pentru a începe *vendange* din acel an.

Timp de mai multe secole, aristocrații și autoritățile la putere fuseseră cei care stabiliseră datele de începere a recoltei pentru toată regiunea Burgundiei. Evident – cu toate că era nedrept – acest *ban de vendange** era ales, de cele mai multe ori, în funcție de dorințele celor mai înstăriți proprietari ai celor mai bune vii, care produceau strugurii de cea mai înaltă calitate. În teorie, impunerea unei perioade unitare de recoltare era logică, aceasta aplicându-se întregii regiuni. Căruțele trase de cai, pline-ochi cu struguri, pe drumul lor spre crame, umpleau până la refuz drumurile rurale și străzile înguste ale orașelor.

* În original, în limba franceză, termenul desemnează data la care, în Franța, se acordă moșierilor autorizația administrativă de a începe recoltarea strugurilor. Acest termen nu este același pentru toate regiunile Franței, ci se stabilește în funcție de climatul fiecărei regiuni, dar în general este stabilit în luna septembrie (n.r.).

Prăvăliile se închideau – de voie, de nevoie – pentru a permite prietenilor și familiilor viticultorilor să participe la culesul și sortarea strugurilor. Totuși, faptul că birocrații erau cei care stabileau când trebuia să înceapă recolta era o strategie care avea multe lacune.

Pentru că doar un viticultor știe când i s-au copt strugurii. Doar un specialist știe că strugurii dintr-o anumită parte a viei, să zicem cei crescuți pe o pantă mai expusă la soare și la vânt, vor crește mai repede decât cei dintr-o altă parte a aceleiași parcele, că o vie orientată către est va primi mai mult soare la prânz și exemplele ar putea continua.

Apoi, mai trebuie ținut cont și de multitudinea de tehnici agricole disponibile. Fiecare viticultor din Burgundia are stilul său de-a lucra – un amestec de știință și voodoo metafizic, inspirat de tradiție și credință deopotrivă, precum și de principiile viticulturii, firește. Atât de multe nuanțe! Până la urmă, nimeni nu înțelege mai bine o vie decât stăpânul său.

La fel cum căpitanii de vase ai lui Mark Twain știau toate bancurile de pe Mississippi. La fel cum un soț înțelege toate arcurile și misterele trupului femeii sale.

Franța este o țară relativ mică, cu aproximativ treisprezece mii de kilometri pătrați mai mică decât statul Texas, care are o formă geometrică similară. Burgundia, cea mai pitorească regiune, aflată la sud-est de Paris, cu cele patru „departamente“ ale sale – Yonne, Nièvre, Saône-et-Loire și Côte d’Or –, reprezintă doar 20% din suprafața totală a țării. Coridorul lung de aproximativ 65 de kilometri și lat de 5 kilometri al zonei viticole Côte d’Or, care se întinde din dreptul orașului Dijon și până în sudul orașului Beaune, nu este, așadar, decât o cută pe fața universului.

Cu toate acestea, pe teritoriul acestei „cute“, temperatura și terenul variază în mod evident. Côte d’Or este

împărțită în două regiuni: viile din sud aparțin de Côte de Beaune, iar cele din nord, de Côte de Nuits, unde, la acea vreme, se aflau toate parcelele (cu excepția uneia singure) pe care își cultiva vița Monsieur de Villaine.

Cu toate că cele două *côtes* (literalmente, coaste) se află la foarte mică distanță una de cealaltă, ar putea foarte bine să se afle pe planete diferite atunci când vine vorba de condițiile meteorologice din timpul verii. Autoritățile din Beaune au capitulat, așadar, până la urmă, în fața realității că decizia cu privire la recoltă trebuie să aparțină viticultorilor.

Când Monsieur de Villaine se plimba prin via sa, își imagina uneori cum era pe vremea când oceanul preistoric acoperea această parte a Franței. Imaginea peștilor din vremurile de altădată plutea fantomatic în fața ochilor săi, iar el îi privea înotând; mai apoi, după ce scoarța terestră s-a mișcat, împingând munții să se înalțe spre cer, în timp ce apele s-au retras, a urmărit creaturile mării transformându-se în fosile, atomizându-se, praful lor împrăștiindu-se și amestecându-se cu pământul. A mai văzut și spiritele sfinte venind pe acest pământ sălbăticit – călugări cu glugi ascuțite secerau arboretul, greblau pământul, îngenuncheau și gustau din țărână, apoi ofereau butașii lor de vie ofrandă solului mănos.

Monsieur de Villaine a simțit energia curgând în venele ținutului din jurul său, o energie ce infuza vinurile de Burgundia pe care Regele Charlemagne le declarase, încă de foarte mult amar de vreme, demne de a fi transformate în sângele lui Hristos. Grand Monsieur și-l închipuia pe omonimul său princiar pe Domeniu, bătând la pas aceleași vii, asigurându-se că parcelele sale nu sunt plantate prea dens, insistând ca nu cumva calitatea să fie compromisă în favoarea cantității. Bineînțeles, Grand Monsieur se putea

vedea și pe sine, când era copil, pășind dezinteresat pe cărările acestei vii în urma tatălui său și a bunicului său.

Ca mai toți burgunzii, familia De Villaine era catolică. Grand Monsieur își petrecuse multă vreme din viață prin biserici. El asemuia, de altfel, multele sute de vii ale Burgundiei cu cioburile colorate ale unui vitraliu. Mii și mii de parcele diferite, răsfirate fără vreo noimă aparentă, iar, în cadrul acestor parcele, o serie de climate asimetrice lăsate odinioară de capul lor. Cu toate acestea, parcelele formează un întreg splendid, meticolos structurat, care îți taie respirația.

Până în acel moment, sezonul din anul 2010 venise cu multă ploaie și o umiditate ridicată, ceea ce putea fi un dezastru pentru Pinot Noir. Soiul acesta se numește astfel pentru că ciorchinii de struguri seamănă cu un con de pin. Structura conului de pin este pe cât de densă, pe atât de delicată, precum cea a strugurilor Pinot, ale căror boabe cresc strânse unele în celelalte, aerul trecând anevoios printre ele. În umbra frunzelor dese, umiditatea la nivelul fructelor era foarte crescută în anul 2010.

Dacă Monsieur de Villaine începea recolta prea târziu, pieluțele strugurilor aveau să fie mâncate de putregai și mană. *Ciuperca botrytis* putea ataca fructele, transformându-le în cadavre albe și prăfoase care s-ar fi pulverizat atunci când erau culese. Era de-a dreptul ironic că, odată copti perfect, ajunși la un nivel de dulceață perfectă, tocmai când aveau de dat ce era mai bun din ei, strugurii erau totodată pe cale de a putrezi, numai buni de lăsat pe viță, pentru a cădea de unii singuri în țărână.

În acel moment al vieții sale, această realitate a viticulturii era bine înțeleasă de Monsieur de Villaine. Mulți dintre cei ce-l cunoșteau ori credeau că-l cunoșteau, șușoteau pe la colțuri că începuse să pară bolnav și obosit; că vederea și instinctele nu-i mai erau într-atât de ascuțite

ca pe vremuri. Prin vii umbla zvonul că, într-o seară, pe când se întorcea cu mașina acasă, lovise o fată care mergea pe bicicletă. Accidentul nu fusese unul serios. Și, bineînțeles, după cum spuneau gurile rele, Grand Monsieur s-a simțit îngrozitor după aceea, vizitându-și tânăra victimă la spital. Pe scurt, lumea începuse să se întrebe la câte recolte mai avea să participe Monsieur de Villaine.

El știa foarte bine că lumea vorbea, dar se făcea că nu aude sau că nu îi pasă, cu toate că, desigur, îi păsa. Zvonurile, până la urmă, dovedeau că lumea se întreba dacă nu cumva nu era prea bătrân ca să mai aibă de-a face cu această meserie.

Adevărul fie spus, se întâmpla să se gândească la ce spunea gura lumii, iar asta îl făcea să se îndoiască de sine însuși. De multe ori, când își amintea de bârfele spuse despre el, mai că devenea mai curajos. Ridica din umeri, ofta din inimă și, așa cum o fac mai toți francezii, își spunea că mai avea multe de făcut.

În plus, gândea el, exista vreo altă soluție pentru păstrarea Domeniului?

De fiecare dată când se gândea cui avea să îi lase în grijă viile, își spunea că avea lucruri mai importante la care să cugete, cum ar fi când să dea startul recoltei. S-a autoconvins că problema retragerii sale din activitate și a desemnării unui succesori era o treabă care putea să mai aștepte.

Briza ușoară de septembrie care făcea frunzele să freacă în jurul său era cât se poate de bine-venită. Vântul usca umezeala, combătea ciupercile și prelungea aceste ultime zile critice de coacere, permițând strugurilor să ajungă la nivelul maxim de dulceață; dându-le încă puțin răgaz să se umfle pe viță, în speranța că, la rândul lor, vor împrumuta vinului aroma lor nemaipomenită.

În acea dimineață de septembrie însă, Monsieur de Villaine a simțit insinuându-se acea căldură umedă care prevestea furtuni violente, poate chiar aducătoare de grindină. Acest gând i-a stârnit în minte mai multe întrebări care îi solicitau atenția imediată: era oare furtuna iminentă? Cât aveau să influențeze umiditatea și ploaia răspândirea putregaiului printre fructele sale? Putea oare să lase ciorchinii încă puțin în vie ori trebuia să îl pună pe administratorul viei, Nicolas Jacob, să cheme cât mai degrabă culegătorii?

Grand Monsieur își șterse cu batista transpirația adunată pe frunte.

Sunetul frunzelor foșnind îi amintea de brizele molcome care băteau deasupra locului său preferat de pescuit la muscă, râul Loue de la est, din regiunea Jura. Dacă își închidea ochii, Monsieur de Villaine parcă se și putea vedea acolo, în picioare în mijlocul curentului, cu undița în mână, înconjurat de ciripitul păsărilor, de vânt și de apă. Și-a aruncat așadar firul – și totodată speranța – înainte. O mișcare bruscă din încheietură, iar firul s-a avântat în zbor, apoi a baletat în jos, spre suprafața apei, unde a fost prins de curenții sprinteni. Fie avea să tragă lozul cel mare, fie firul avea să plutească înapoi la el, dându-i ocazia să arunce din nou. În pescuitul la muscă nu există conceptul de ratare, aici nu sunt membri ai familiei, acționari ori critici care să poată fi dezamăgiți. Nu există nicio presiune.

Lucrurile nu erau aceleași însă când venea vorba de recoltă. Monsieur de Villaine ți-ar fi spus că fiecare nou sezon îți oferă șansa unui nou început, a unei noi oportunități de a conjura forțele naturii, pentru ca mai apoi să transformi vița-de-vie în vin și să-l îmbuteliezi, conferind o nouă interpretare a acestei *terroir**

* În original, în limba franceză, „sol” (n.r.).

Terroir reprezintă suma tuturor caracteristicilor naturale unice fiecărei parcele ori *climat* viticol: cantitatea de soare și ploaie pe care o primește o zonă, compoziția solului și, bineînțeles, via în sine. Rădăcinile își sorb energia din pământ, în timp ce frunzele absorb razele soarelui, îmbunătățindu-și seva. Toate acestea reprezintă esența așa-zisului *terroir*, adică esența intrinsecă a artei de a produce vinul burgund. Chiar dacă impresioniștii francezi nu gândeau tocmai în acești termeni, cele mai bune picturi ale lor surprind tocmai magia acestui *terroir*.

Ideea potrivit căreia fiecare vie și chiar fiecare *climat* dintr-o vie reprezintă propriul său ecosistem cu încărcătură spirituală, în cadrul căruia toate elementele sunt interconectate printr-o alchimie unică – strugurii fiind doar o formă de manifestare, un produs secundar al acestei cooperări divine –, este o filosofie pe care scepticii au respins-o adesea ca nefiind altceva decât o tactică de marketing sau o balivernă pretențioasă a francezilor. În ceea ce îl privea pe Grand Monsieur, puterea misterioasă a celui *terroir* era la fel de reală precum moartea Mântuitorului și, mai apoi, reînvierea Lui în ziua de Paște.

Fiecare recoltă mai însemna și o nouă șansă pentru viticultor de a renaște, de a trage lozul câștigător, de a atinge perfecțiunea lirică și de a uita, chiar și pentru scurtă vreme, vechile greșeli, iubirile pierdute. O altă șansă de a produce un vin care să fie mai interesant, mai pur decât cel din anul anterior. O șansă importantă pentru podgorean să fie... recunoscut, să fie mântuit, să renască sau, poate, să-și îmbutelieze ceea ce putea fi ultima urmă pe care o lăsa pe acest pământ.

Mai exista, evident, și posibilitatea ca totul să se transforme într-o dezamăgire cruntă, când viticultorul nu reușise să exploateze pe deplin potențialul lăsat de Dumnezeu. Așa cum se întâmplase cu vinul îmbuteliat de

Grand Monsieur în anii 1970, când se afla la începutul carierei. Multe dintre aceste vinuri fuseseră reușite din punct de vedere tehnic – „buvabile“, cum ar zice francezul care vrea să fie politicoș atunci când vorbește despre un vin sub medie –, dar altele au fost într-un nimic remarcabile.

În teorie, procesul de producere a vinului de Burgundia este simplu. Cea mai mare provocare pentru un viticultor este să se amestece cât mai puțin posibil, să nu stea în calea forțelor metafizice și să permită *terroir*-ului să dea naștere fructului și să se îngrijească de el. Viticultorul se aseamănă, din acest punct de vedere, cu o moașă care asistă la nașterea unui copil.

Apoi vine momentul în care strugurii trebuie presați, când, din nou, omul trebuie să se țină cât mai departe. Procesul corect al producerii licorii burgunde trebuie însă să se sincronizeze și cu ciclurile lunii și să fie în concordanță cu dorințele sufletești ale podgoreanului. Lucrurile par atât de simple, și totuși sunt înnebunitor de imprevizibile și complexe. La fel ca dragostea. Ca poezia. Ca filosofia.

Pe când era tânăr, Monsieur de Villaine nu voia să facă altceva decât să călătorească, să se îndrăgostească, să citească și să scrie poezii, să studieze, încercând să înțeleagă misterele propovăduite de marii gânditori ai lumii. Tânărul Aubert de Villaine se gândea pe atunci să lase în seama altora viticultura.

Tot plimbându-se prin Romanée-Saint-Vivant, Monsieur de Villaine s-a oprit, uitându-se într-o parte. Apoi a mai făcut câțiva pași, s-a oprit din nou și a privit în cealaltă parte. Și-a scos pălăria și s-a scărpinat pe creștetul pleșuv. În mijlocul țestei, pielea se înroșise de la atâta zgândărit în momentele de cugetare adâncă.

Chiar și meteorologii de meserie consideră că încercarea de a prognoza vremea la sfârșitul verii din Burgundia

este sortită eșecului. Grindină. Ploaie. Soare. Brize călduțe. Fără vânt. Vreme blândă. Violentă. Acum este pace, soarele pare să sărute încins vița-de-vie. Apoi, norii parcă desprinși din poveste se înnegresc, scuipând boabe de grindină care sfâșie frunzele și pulverizează strugurii, distrugând o întreagă recoltă.

Mai târziu, Monsieur de Villaine avea să noteze în jurnalul său următoarele despre vinul din 2010:

Odată cu apropierea termenului de recoltare, pe care îl anticipasem pentru data de 20 septembrie, era greu să îți păstrezi optimismul. Vremea era încă instabilă, guvernată de vântul venit din vest și din sud și care aducea o căldură umedă ce alterna cu furtuni aprige.

Ne găseam în acea situație clasică pentru viile de la nord, când, adesea, la finalul ciclului de vegetație, condițiile meteorologice duceau la un scenariu deja bine-cunoscut: chiar dacă vântul cald de la sud este cel care desăvârșește procesul de maturare a strugurilor, această căldură naște și furtunile care sunt sursa apariției ciupericii botrytis.

Maturizarea fructelor nu fusese uniformă. Perioada de înflorire din iunie – așa-numita *floraison* –, care umpluse aerul cu acea aromă dulceagă și familiară, pe care, încă de pe când era copil, o asemănase mirosului mierii, nu se produsese în mod egal în întreaga vie. Fructele din unele locuri mai aveau încă de stat, pe când altele erau deja coapte perfect. Puteau fi acestea deja recoltate?

Un aspect interesant a fost că Grand Monsieur nu făcuse, în jurnalul său viticol, nicio referire la nenorocirea care îi lovise cea mai apreciată vie a sa.

Dat fiind faptul că Grand Monsieur producea, an după an, cel mai bun vin din lume, toți cunoscătorii de

vin – precum și aceia care doar pretindeau a fi cunoscători – îl considerau cel mai formidabil viticultor din lume. Unii ajunseseră să exagereze chiar, comparându-l cu Buddha ori cu un șaman. Pentru că doar un maestru spiritual, zicea gura lumii, putea scoate din *terroir* vinuri într-atât de divin echilibrate. De fapt, chiar în toamna lui 2010, reprezentanții revistei de vinuri *Decanter* îi informaseră pe oamenii lui Monsieur de Villaine din Statele Unite că editorii voiau să îl pună pe coperta revistei, conferindu-i titlul de „Personalitatea anului“.

Consultanții săi din cadrul respectatei firme de distribuție care deținea exclusivitatea asupra vânzărilor în SUA, Wilson Daniels, l-au îndemnat să profite de această ocazie propice pentru a-și face reclamă. Unul dintre proprietarii companiei, Jack Daniels, i-a recomandat, la rândul lui, să accepte invitația. Daniels nu avea nicio legătură cu Jack Daniel's, renumitul whisky american, totuși era la fel de direct în limbaj precum o dușcă dată cu sete pe gât, calitate pe care Monsieur de Villaine învățase să o aprecieze.

Grand Monsieur nu avea să uite niciodată cum îl susținuse Jack atunci când vinurile produse din viile Domeniului au avut o calitate atât de slabă, încât au trebuit distruse în secret în spatele sediului central al companiei Wilson Daniels din Saint Helena, California. Jack îi fusese aproape și când tensiunile apărute în familie amenințaseră să distrugă reputația Domeniului, ba chiar și însuși Domeniul.

Cu toate acestea, Grand Monsieur nu era sigur dacă era bine să accepte premiul și mai ales să pozeze pentru coperta revistei. Chiar dacă era recunoscător pentru onoarea care i se făcea, el nu își mai dorea încă un premiu. Ideea de a apărea pe coperta unei reviste i se părea indecentă, contravenind întru totul constituției sale burgunde. Sperând să îl încurajeze, oamenii care lucrau la revistă îi spusese

că urma să fie primul cetățean al Burgundiei care avea să primească acest premiu.

Cu toate că pe moment rămăsese indecis, expunerea în *Decanter* putea fi o ocazie pentru ținutul burgund de a fi onorat și recunoscut publicului larg, ceea ce rezona întru totul cu campania sa despre Patrimoniul Mondial.

Încă din 2008, Monsieur de Villaine se aflate în fruntea tentativelor de a convinge Organizația Națiunilor Unite să adauge Côte d'Or pe lista zonelor protejate. Această listă includea minuni ale lumii precum Marea Barieră de Corali din Australia, Acropolele din Atena, Parcul Yellowstone din America, precum și câteva regiuni viticole, ca ținutul Tokay din Ungaria și jurisdicția Saint-Émilion din Bordeaux.

Grand Monsieur credea că regiunea Côte d'Or îndeplinea destule criterii pentru a deveni parte din Patrimoniul Mondial, ca de exemplu faptul că era „o mărturie excepțională a unei tradiții culturale“ ori „un exemplu excelent de așezare umană și utilizare tradițională a pământului“. Și cine putea, în fond, nega faptul că regiunea Côte d'Or „conținea fenomene naturale superlative sau zone de o frumusețe naturală excepțională, de mare importanță estetică“?

Însă nu doar revistele de specialitate și asociațiile de enofili și critici din întreaga lume îl considerau pe Monsieur de Villaine un fel de papă-șaman și profesor suprem în arta vinului. Majoritatea, dacă nu chiar toți producătorii de vin din lume împărtășeau această opinie. Cu siguranță, toți producătorii burgunzi – fie că o recunoșteau, fie că mințeau, preferând să tăgăduiască – priveau Domeniul cu profundă venerație și respect.

Unul dintre vecinii Domeniului lui Monsieur de Villaine este podgoria Georges Mugneret-Gibourg, care produce, la rândul ei, unul dintre cele mai apreciate vinuri

din regiune. Timp de mai bine de un an și jumătate am locuit chiar vizavi de podgoria Georges Mugneret-Gibourg, co-administrată de Marie-Andrée Mugneret-Gibourg. Cu pielea ei de porțelan, ochii tineri și părul ca al unui spiriduș, această doamnă între două vârste putea trece fără probleme drept studentă.

Ne-am întâlnit într-o după-amiază și am vorbit despre Grand Monsieur, observând că părea de-a dreptul îndrăgostită de el. Acoperindu-și gura cu mâna de parcă mi-ar fi împărțit un secret, mi-a zis: „Monsieur de Villaine. Știi, ai mare noroc că poți petrece atâta timp cu el și că poți învăța despre vin de la el“. Apoi, șoptind reverențios, a continuat: „N-am vorbit cu el decât o singură dată. Să înveți despre vin de la el este – sper că îți dai seama – ca și când ai învăța fizică de la Einstein“.

O altă podgorie învecinată era Faiveley, una dintre cele mai respectate și valoroase plantații burgunde de viță-de-vie, cu vii întinse prin mai toată regiunea Côte d'Or. Podgoria Faiveley se află în proprietatea lui François Faiveley, a cărui familie a întemeiat o companie ce a construit o bună parte din sistemul de căi ferate modern din Franța și Europa. Cu toate că tocmai împlinise șaiszeci de ani, François era puternic ca un taur, părând a fi capabil să fixeze laolaltă două vagoane și chiar să le împingă de unul singur la nevoie. Nu cu multă vreme înainte, când celebrul critic de vin american Robert Parker, al cărui sistem pe bază de puncte a modelat fundamental piața modernă a vinului, a depășit o limită pe care François nu ar fi încălcat-o, viticultorul a pus la cale o campanie prin care l-a gonit pur și simplu, pe termen nelimitat, pe critic din Burgundia.

Atunci când François s-a aflat la cârma afacerilor viticole ale familiei, vinurile sale i-au împrumutat din personalitate. Ele erau faimoase datorită „îndrăzelii“ și

„masculinității“ lor. Acum că afacerea era administrată de fiul său, Erwan, vinurile produse în viile Faiveley deveniseră mai degrabă mai „diafane“ și mai „fine“.

Într-o seară, François îi avea ca invitați la Domeniu pe câțiva colecționari americani bogați. În timpul cinei, el le-a oferit câteva din vinurile premiate ale fiului său, spunându-le că momentul culminant al seriei avea să fie cel în care le turna din niște vinuri trimise cadou de Monsieur de Villaine. Auzind această veste neașteptată, musafirii domnului Faiveley de abia ce s-au putut abține să nu își iasă din fire, aplaudând frenetic și începând să speculeze între ei care dintre vinurile Domeniului aveau să le fie propuse. François a încuviințat binevoitor din cap și a zâmbit. „Noi toți, cei din Burgundia, aspirăm să ajungem să realizăm ce au reușit să realizeze oamenii de la Domeniu“, a spus el. „Domeniul este cel care deține standardul în viticultură.“

În timp ce oaspeții săi încercau să pară că nu se întrec care să își termine mai repede primul pahar de vin La Tâche din anul 1999, așezându-și paharele pentru a le fi reumplute, François și-a savurat primele sorbituri de parcă era singur. L-am privit luând o înghițitură, apoi ducându-și paharul în dreptul ochilor. A răsucit piciorul între degete, fixând din privire conținutul paharului, vinul Pinot, pe deasupra lentilelor sale bifocale. Părea de parcă s-ar fi scurs el însuși în pahar.

După o clipă prelungă, s-a întors către mine cu o privire apologetică, de parcă și-ar fi cerut scuze că se lăsase dus de val din cauza atmosferei.

Cu vocea lui răgușită, François mi-a zis: „Când beau asta, când beau din vinurile de pe Domeniu, e ceva special, încep să mă gândesc la dragul meu prieten, Aubert de Villaine. Parcă îi pot vedea fața și mă gândesc la tot prin ce a trecut. Știu ce sacrificii este nevoit să facă. După ce a